

Åmåls kommun
Revisorerna

2016-01-12

Till: Kommunstyrelsen

För kännedom: Kommunfullmäktige

Revisionsrapport

Granskning av samverkan kring ekonomiskt bistånd, integrations- och arbetsmarknadsfrågor.

Vi har granskat arbetet kring samverkan av ekonomiskt bistånd och integrations- och arbetsmarknadsfrågor. Vid granskningen har vi biträttats av KPMG.

Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om organisationen är ändamålsenlig och effektiv och om organisationens mål att få försörjningsstödet att minska har uppnåtts.

I granskningen konstaterar vi att organisationen är tillräckligt ändamålsenlig och effektiv men att det finns områden där verksamheten påvisar brister.

Våra sammanfattande rekommendationer är:

Vi rekommenderar att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd snarast bör revideras och antas av kommunstyrelsen som ansvarar för verksamheten.

Vi rekommenderar en översyn av rutinbeskrivningar i anslutning till revidering av riktlinjer.

Vi rekommenderar en grundlig översyn av utbetalningsrutinen och kontrollmiljön.

I övrigt hänvisar vi till rapporten i sin helhet. Vi önskar att kommunstyrelsen senast den 4 mars 2016 inkommer med kommentarer till ovanstående iakttagelser och rekommendationer.

För kommunrevisionen

Lennart Hansson

Ordförande/ revisor

Inga Engström

Revisor

Åmåls kommun

Granskning av samverkan kring
ekonomiskt bistånd, integrations- och
arbetsmarknadsfrågor
Revisionsrapport

KPMG AB
26 oktober 2015
Antal sidor: 15

Rapport Åmål Samverkan ekonomiskt bistånd, integrations-
och arbetsmarknadsfrågor.docx

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	2
3.	Syfte	2
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	3
6.	Ansvarig styrelse	3
7.	Metod	3
8.	Projektorganisation	4
9.	Resultat	4
9.1	Lagar	4
9.1.1	Ekonomiskt bistånd	4
9.1.2	Integration	4
9.1.3	Arbetsmarknad	5
9.2	Barnperspektivet	5
9.3	Organisation och mål	6
9.3.1	Organisation	6
9.3.2	Mål för verksamheten	7
9.4	Integration och arbetsmarknad	8
9.4.1	Ekonomiskt bistånd och etablering	8
9.4.2	Jobbcenter	9
9.4.3	Samverkan	9
9.5	Ekonomiskt bistånd i jämförelse	9
9.6	Slutsatser och rekommendationer	12

1. Sammanfattning

Vi har av Åmåls kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arbetet kring samverkan av ekonomiskt bistånd och integrations- och arbetsmarknadsfrågor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2015.

Integration- och arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för arbetsmarknadsfrågor, integrationsfrågor och handläggning av ekonomiskt bistånd. Förvaltningen är indelad i tre olika enheter: enheten för vuxenutbildning, enheten för arbete och försörjning samt enheten för ensamkommande ungdomar och är organiserad under kommunstyrelsen.

När organisationen beslutades var ett av skälen att samverkan mellan arbetsmarknad, integration och ekonomiskt bistånd skulle förenklas och att kostnaderna för ekonomiskt bistånd skulle minska. Revisionen önskar en genomlysning av hur organisationen fungerar och om den har lett till önskat resultat. Granskningen ska bedöma om riktlinjer är ändamålsenliga och handläggningen är effektiv. Granskningen ska också besvara om försörjningsstödet har minskat.

Vi gör bedömningen att organisationen är tillräckligt ändamålsenlig och effektiv men att det finns områden där verksamheten påvisar brister:

I vår jämförelse över kostnader för ekonomiskt bistånd under perioden 2010-2014 framgår att kostnaderna per invånare har ökat under tiden för den nya organisationen. Trots de ökande kostnaderna kan vi inte dra slutsatsen att den ökande kostnaden för försörjningsstöd beror på att organisationen inte kan bedömas som ändamålsenlig och effektiv. Det framkommer i granskningen tecken på att organisationen har förhindrat att försörjningsstödet inte har ökat ytterligare.

Vi har i granskningen påvisat brister i hantering av revidering och fastställande av riktlinjer, vilket kan tyda på att organisationen inte är tillfyllest avseende uppföljning och kontroll. I intervjuerna har framförts att en separat facknämnd skulle ha bättre förutsättningar att sätta sig in i och förstå verksamheten.

Vi ger följande rekommendationer:

Vi rekommenderar att riktlinjerna snarast bör revideras och antas av kommunstyrelsen som ansvarar för verksamheten.

Vi rekommenderar en översyn av rutinbeskrivningar i anslutning till revidering av riktlinjer.

Vi rekommenderar en grundlig översyn av utbetalningsrutinen och kontrollmiljön.

2. Bakgrund

Vi har av Åmåls kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arbetet kring samverkan av ekonomiskt bistånd och integrations- och arbetsmarknadsfrågor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2015.

Ekonomiskt bistånd, även kallat socialbidrag, är välfärdssystemens yttersta skyddsnät. Det ska vara ett komplement till samhällets generella system och ge hjälp när de generella systemen är otillräckliga eller när ersättning inte kan beviljas. Biståndets uppgift är att träda in tillfälligtvis vid korta perioder av försörjningsproblem. Strukturella faktorer kan vara till exempel arbetslöshet och socialförsäkringarnas konstruktion samt demografiska förhållanden som åldersfördelning, barnafödande och invandring. Behovet av ekonomiskt bistånd beror både på strukturella och individuella faktorer, ofta i samverkan.

Integration- och arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för arbetsmarknadsfrågor, integrationsfrågor och handläggning av ekonomiskt bistånd. Förvaltningen är indelad i tre olika enheter: enheten för vuxenutbildning, enheten för arbete och försörjning samt enheten för ensamkommande ungdomar och är organiserad under kommunstyrelsen.

När organisationen beslutades var ett av skälen att samverkan mellan arbetsmarknad, integration och ekonomiskt bistånd skulle förenklas och att kostnaderna för ekonomiskt bistånd skulle minska. Revisionen önskar en genomlysning av hur organisationen fungerar och om den har lett till önskat resultat. Granskningen ska bedöma om riktlinjer är ändamålsenliga och handläggningen är effektiv. Granskningen ska också besvara om försörjningsstödet har minskat.

Åmåls kommuns revisorer bedömer i sin riskbedömning att Integrations- och Arbetsmarknadsförvaltningen är viktig att granska.

3. Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om organisationen är ändamålsenlig och effektiv och om organisationens mål att få försörjningsstödet att minska har uppnåtts.

Vi har därför granskat:

Hur samverkan inom förvaltningen fungerar

Om det finns förebyggande arbete för att förhindra försörjningsstödsberoende och utanförskap

Om det finns ändamålsenliga riktlinjer fastställda av kommunstyrelsen som stöd för biståndsbedömningen, samt om dessa efterlevs.

Om det finns ändamålsenliga rutinbeskrivningar för handläggning, dokumentation och uppföljning av biståndsprovning, samt om dessa efterlevs.

Om utbetalningsrutinerna är ändamålsenliga ur intern kontrollsynpunkt

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen inom kommunstyrelsen. Efter att uppdraget startats har till revisionskriterierna tillförts att barnperspektivet ska beaktas.

5. Revisionskriterier

Utgångspunkten för granskningen är kommunallagens 6 kap. 7 §, som anger att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi har översiktligt bedömt om rutinerna/verksamheten uppfyller:

- Socialtjänstlagen
- SOSFS (2013:1) socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd
- Förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare
- Förordning (2010:1 138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare
- Interna regelverk och policys
- Fullmäktigebeslut
- Barnperspektivet

6. Ansvarig styrelse

Granskningen har avsett kommunstyrelsen.

Rapporten är saklighetsgranskad av förvaltningschef och enhetschef vid Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen.

7. Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av:

Verksamhetsplan 2015 för Integrations- och arbetsmarknadsenheten

Riktlinjer och regler för socialbidrag, fastställda 2009 av vård och omsorgsnämnden

m.m.

- Intervjuer med förvaltningschef, enhetschef, handläggare inom ekonomiskt bistånd, etableringssamordnare, arbetsmarknadssmordnare
- Statistiskt material hämtat från Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Annelie Svensson, konsult, under ledning av Anders Naeslund, certifierad kommunal revisor och auktoriserad revisor.

9. Resultat

9.1 Lagar

9.1.1 Ekonomiskt bistånd

Socialtjänstens bistånd ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Förarbetena till socialtjänstlagen betonar att socialtjänstens insatser måste utformas på ett sådant sätt att den enskilde så snart som möjligt kan klara sin egen försörjning. Insatserna ska inte bara syfta till att avhjälpa det aktuella behovet utan även underlätta för den enskilde att i framtiden själv klara sin försörjning och sin livsföring i övrigt. Socialtjänstens skyldighet att arbeta på detta sätt framgår också av 1 kap. 1 § och 4 kap. 1 § SoL.

Lagstiftaren har med andra ord gett socialtjänsten två uppdrag. Huvuduppgiften eller målet är att hjälpa den enskilde så att han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd, det vill säga *hjälpa till självförsörjning*. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde rätt till ekonomiskt bistånd – *hjälpa med försörjningen* (under vissa förutsättningar och efter en individuell behovsprövning).

Ekonomiskt bistånd består av den nationellt fastställda riksnormen och skäligen kostnader utanför riksnormen såsom boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, fackförening och a-kassa. Ekonomiskt bistånd kan också avse andra ekonomiska behov utöver försörjningen t.ex. hälso- och sjukvård, tandvård, glasögon, spädbarnsutrustning, flytt och begravning.

9.1.2 Integration

Det huvudsakliga ansvaret för etablering av nyanlända har Arbetsförmedlingen. Personer som får etableringsersättning och av giltigt skäl inte klarar sig på ersättningen kan ha rätt till stöd av socialtjänsten och kan beviljas kompletterande ekonomiskt bistånd vid behov. Det kan exempelvis bero på att personen är delvis sjukskriven eller att etableringsersättningen inte har hunnit komma igång, det så kallade ”glappet”. Kommunen har ansvar för att erbjuda samhällsinformation till nyanlända.

9.1.3 Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för arbetsmarknadsåtgärder. Kommunens formella ansvar för arbetsmarknadspolitiken är begränsat även om man i praktiken tar ett stort ansvar för områdets utformning och insatser på lokal nivå.

Genom lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd har kommunen getts rätt att agera för att hindra arbetslösheten i kommunen. Därutöver har kommunen möjlighet att agera enligt Lagen om vissa befogenheter som möjliggör att efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

9.2 Barnperspektivet

En av barnkonventionens grundpelare är principen om barnets bästa (artikel 3). Vid alla åtgärder som rör barn ”skall barnets bästa komma i främsta rummet”. Denna princip gäller vid alla åtgärder som rör barn vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ och har därför en mycket vidsträckt betydelse.

Barnkonventionen går inte närmare in på vad barnets bästa innebär. Barnrättskommittén har i sina uttalanden preciserat att principen om barnets bästa innebär en analys av konsekvenserna för barnet både från ett kort och från ett längre tidsperspektiv. Tolkningen av barnets bästa ska enligt kommittén grunda sig på hela konventionens anda och i synnerhet på synen att barnet är en individ med egna känslor och vilja som har både politiska och medborgerliga rättigheter men som också behöver särskilt skydd. För att säkerställa att barnets bästa alltid uppmärksammas ska alla beslut som rör barn genomsyras av ett barnperspektiv.

Begreppet barnperspektiv har utvecklats i samband med arbetet att praktiskt tillämpa barnkonventionens bestämmelser och visioner. Barnkommittén (SOU 1997:116) uttalade följande om detta.

Begreppet perspektiv betyder synvinkel. I detta sammanhang kan det betyda att se olika beslutsalternativ ur barnets synvinkel, att se med barns ögon. Det handlar om att försöka ta reda på hur barn uppfattar och upplever sin situation och eventuella förändringar. Det räcker alltså inte med att man gör någonting som man som vuxen anser vara till barnets bästa.

Barnperspektivet innefattar ett visst mått av empati, inlevelse och förmåga att identifiera sig med barnets situation. Barnet själv kan inte ”ha ett barnperspektiv”. Det lever i barn-perspektivet. Det som avses i detta sammanhang är att vuxna (beslutsfattare) försöker se ”med barnets ögon” hur olika beslut uppfattas av barnet själv. Barnperspektiv innebär alltså att barnet sätts i fokus. Det kan också betyda att den vuxne har barnet i sin ”synvinkel”. Att ha ett barnperspektiv innebär att se barnet som ”expert” på dess egen situation.

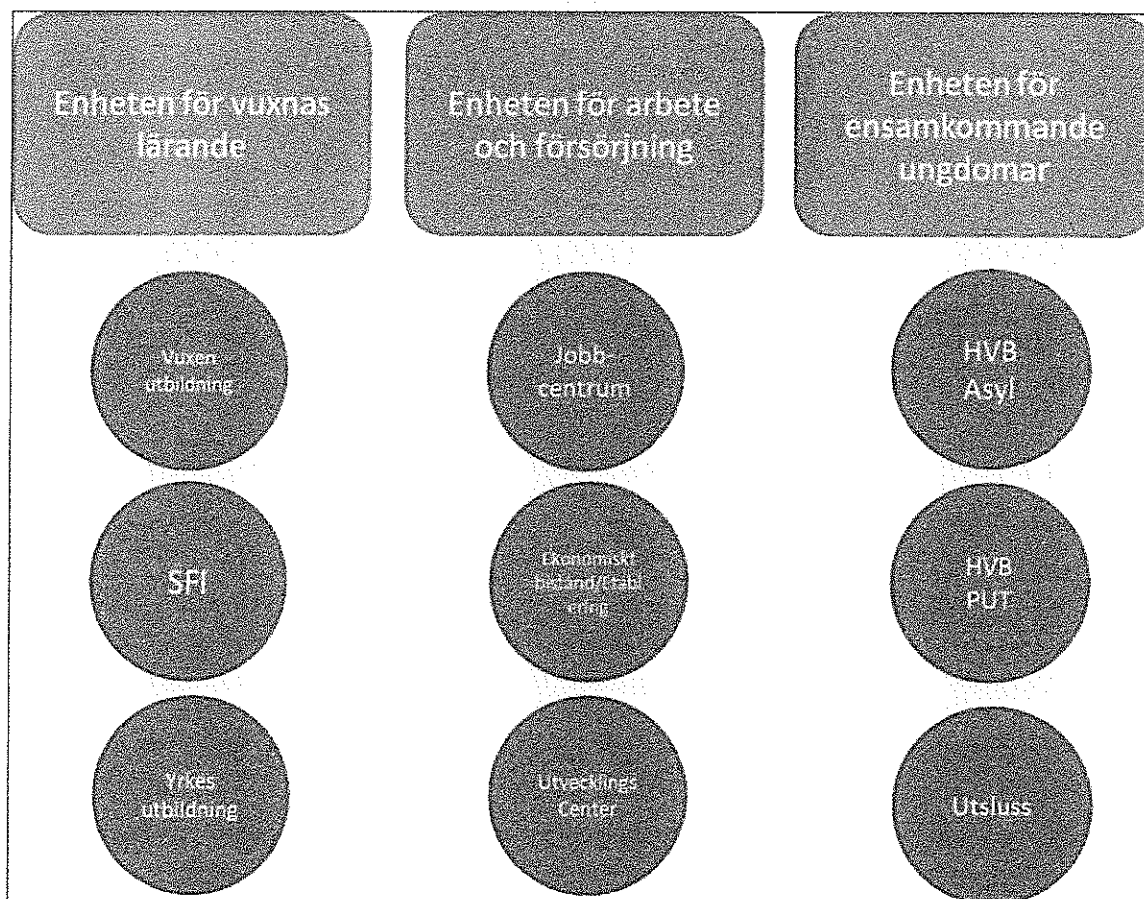
9.3 Organisation och mål

9.3.1 Organisation

Under 2011 gjordes en organisationsförändring då Integrations- och arbetsmarknads-förvaltningen bildades. I samband med förändringen sammanfördes verksamheten avseende ekonomiskt bistånd och hem för vård och eller boende (HVB) för ensamkommande barn m.m. från Individ- och familjeomsorgens område till den nya arbetsmarknadsförvaltningen. Från skolans område sammanfördes vuxenutbildning, yrkesutbildning och SFI med arbetsmarknadsenheten.

Förvaltningen består nu av tre enheter: Enheten för arbete och försörjning, Enheten för vuxnas lärande, Enheten för ensamkommande flyktingbarn, se organisations-skiss nedan.

Anledningen till organisationsförändringen var att samverkan mellan arbetsmarknad, integration och ekonomiskt bistånd skulle förenklas och att kostnaderna för ekonomiskt bistånd skulle minska. Verksamheten är en egen förvaltning men ingår under kommunstyrelsen. Ett särskilt utskott behandlar ärenden från förvaltningen och från andra verksamheter.

9.3.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige i Åmåls kommun har beslutat om vision 2020: *Sveriges mest gästvänliga stad*

Visionen innehåller fyra värdeord: 1. *Genuin*, 2. *Omtänksam*, 3. *Aktiv* 4. *Modig* och delas in i fyra spelplaner: 1. *Kultur och evenemang*, 2. *Den charmiga småstaden*, 3. *Närhet till Vänern*, 4. *Näringsliv och samverkan*.

Utifrån visionen utarbetas strategier, planer och verksamhetsmål inom följande områden:

Barn och unga -Barn och unga i Åmåls kommun ska växa upp under trygga och goda förhållanden.

Åldrande och livskvalitet -Värdigt åldrande med god livskvalitet

Arbete och näringsliv -Fler människor i arbete

Kultur och fritid -Åmål det självklara turistmålet med kultur och fritid i fokus

Samverkan och service -En effektiv verksamhet, professionellt bemötande och hög kvalitet ska präglade våra verksamheter

Kommunens roll i omvärlden -Vi ska ligga i framkant inom samhällsutvecklingen

Klimat och miljö -Vi planerar för ett hållbart samhälle

Samhällsbyggande -En infrastruktur och samhällsplanering som främjar kommunens utveckling

Inom område *Arbete och näringsliv* där Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen har starkast bärighet finns en rad inriktningsmål:

1. Förvärvsarbete är en viktig grund för människors identitet och socialt liv och för de flesta människor den huvudsakliga källan till försörjning. Hänsyn ska tas till människors olika förutsättningar. Kommunen ska arbeta för en väl fungerande arbetsmarknad med hög sysselsättning.
2. Åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten måste särskilt prioriteras.
3. Kommunen ska skapa förutsättningar för och ge service till näringslivet. För att möta framtida behov och utvecklingstendenser, måste stor flexibilitet och god omvärldsorientering, både nationellt och internationellt, präglade detta arbete.
4. Gymnasieskolan och vuxenutbildningen ska ha en central roll för att möta dagens och morgondagens behov av kompetensförsörjning och öka invånarnas möjlighet till anställning. Invånarna i Åmål ska ha tillgång till ett livslångt lärande som omfattar både formell utbildning, folkbildning och vardagslärande.

I budget för åren 2014-2018 har ett antal uppdrag formulerats:

Försörjningsstöd – Vi vill se en handlingsplan för hur man kommer få ut fler personer i egen försörjning. Enheten kommer att tillföras medel för att anställa två tjänster ytterligare.

Integrering – Integrering för att komma ut i samhället gäller alla, från långtidssjukskriven, arbetslös, och till nyanländ svensk. Vi vill att det tas fram en handlingsplan på hur integrering till samhället ska ske. För det får inte vara någon skillnad på ålder, kön, etnicitet, religion, funktionshinder eller

sexuell läggning. Alla har samma rätt till sysselsättning, egen försörjning, utbildning, tillgång till kommunens verksamhet och tjänster.

Vuxenutbildning – Vi vill att en handlingsplan tas fram bestående av en s.k. Åmåls metod bestående av "kunskapsscanning redan dag 1" som har till mål att se vad den enskilde behöver komplettera/validera sin utbildning med för att åter vara anställningsbar.

9.4 Integration och arbetsmarknad

9.4.1 Ekonomiskt bistånd och etablering

Gruppen för ekonomiskt bistånd ansvarar för utredningar och beslut avseende försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. När ytterligare insatser behövs slussar gruppen personen vidare till jobbcenter eller utvecklingscenter för att få stöd i att hitta annan försörjning. Ekonomigruppen gör en planering tillsammans med den enskilde och med jobbcenter eller annan samarbetspartner och har ansvar för att insatsen följs upp. En person ur ekonomigruppen har ett särskilt uppdrag att ansvara för IT-support samt att utbetalningar av ekonomiskt bistånd kontrolleras och skickas.

Inom arbetsgruppen för ekonomiskt bistånd finns också etableringshandläggare och etableringsguide. Etableringshandläggaren ansvarar för beräkning av ekonomiskt bistånd i det så kallade "glappet" som uppstår innan statliga bidrag har hunnit komma igång. Etableringen ansvarar också för den samhällsinformation som kommunen ska erbjuda. Mycket av samhällsinformationen sker av etableringsguiden, som också talar persiska. Etableringsguiden har öppen mottagning på biblioteket tre eftermiddagar i veckan för att erbjuda möjlighet att ställa frågor.

9.4.1.1 Riktlinjer och rutiner utifrån barnperspektiv

Av intervjuer och dokumentstudier framgår att de gällande riktlinjerna är fastställda av vård och omsorgsnämnden 2009. När ansvaret för verksamheten övergick till kommunstyrelsen fastställdes inte riktlinjerna av kommunstyrelsen och Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen har inte reviderat riktlinjerna sedan 2009. Riktlinjerna kallas "Riktlinjer och regler för socialbidrag"

Verksamhetens företrädare beskriver att det finns rutiner för dokumentation och att barnperspektivet beaktas alla beslut. Barnperspektivet gäller för familjer där barn är boende men även för umgängesbarn. Organisationen anses varken försvåra eller förenkla arbetet utifrån barnperspektivet utan pågår som tidigare.

Vid intervjuerna beskrivs att det finns skriftliga rutiner via kommunens riktlinjer samt genom dialog och kommunikation mellan organisationerna som hanterar försörjningsstöd och stöd till barn och deras familjer inom Vård och omsorgsnämnden.

9.4.1.2 Utbetalning av ekonomiskt bistånd

Vid våra intervjuer beskrivs att utbetalningsrutinen stöds av ett system som inte längre erbjuder support och måste användas i samverkan med en ålderdomlig variant av operativsystem som det inte heller erbjuds support för. Genomförandet av sändningen till utbetalningarna i banken föregås

av en kontroll i form av två personer som ser över utbetalningarna och gör en översiktlig bedömning av rimligheten i utbetalningarna inför attestering. Det finns en skriftlig rutin för genomförandet.

Det sker ingen intern kontroll utöver vad som beskrivits ovan för att säkerställa riktigheten av det ekonomiska biståndet som ska utbetalas.

9.4.2 Jobbcenter

Inom jobbcenter finns två arbetsmarknadssamordnare. Arbetsmarknadssamordnarna samarbetar mycket med arbetsförmedlingen, näringslivet och förvaltningens utvecklingscenter m fl. Resultatet för Jobbcenters verksamhet hittills är att ca 70% av personer som remitterats till jobbcenter har kommit ut i egen försörjning. De grupper som är svårast att få ut i egen försörjning är personer med liten eller ingen skolgång från hemlandet och personer med psykisk ohälsa. För dessa grupper kan det bli svårare att nå resultatet 70 % i egen försörjning på sikt.

9.4.3 Samverkan

Vid våra intervjuer framkommer att det finns en fungerande samverkan inom organisationen och med statliga myndigheter såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan m.fl. Verksamheten avser att ingå en lokal överenskommelse inom arbetsmarknadsområdet i syfte att ytterligare fördjupa samarbetet.

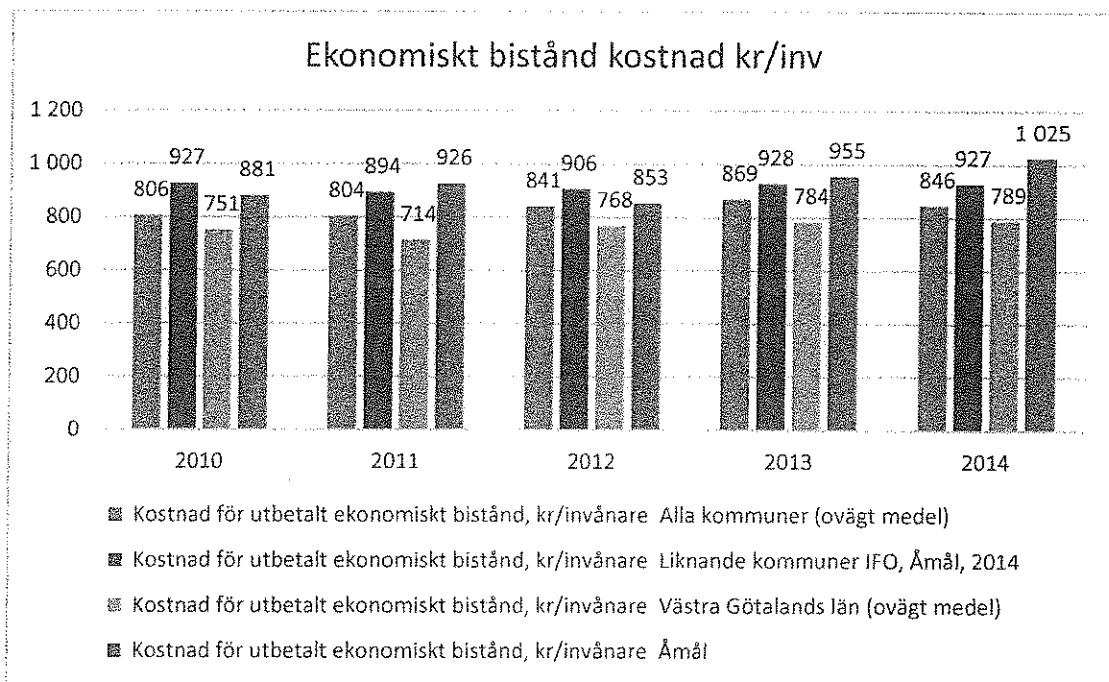
Utöver samverkan med myndigheter har verksamheten också utvecklat samarbete med frivilligorganisationer för att förebygga ensamhet och isolering bland annat.

Avseende samverkan internt finns ett gott samarbete med vuxenutbildningen och SFI samt med barn och ungdomsenheten inom Vård och omsorgsnämnden via flerpартssamtal, telefon och mail.

9.5 Ekonomiskt bistånd i jämförelse

För att översiktligt beskriva Åmåls kommuns kostnader för ekonomiskt bistånd över tid har jämförande statistik inhämtas från Kolada, Kommun och landstingsdatabasen.

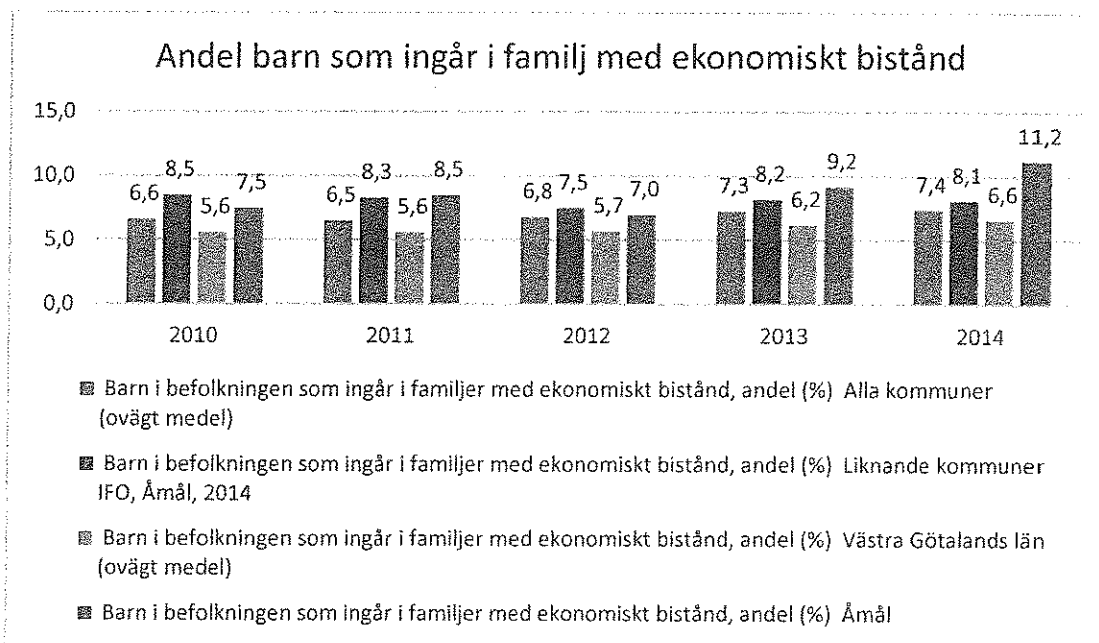
Av staplarna nedan framgår att kostnaden för försörjningsstöd utifrån kronor per invånare har ökat sedan 2010 med undantag av år 2012. Även rikets kostnader för försörjningsstöd har ökat under perioden 2010-2014 även om Åmåls kommuns ökning är något större än andra jämförelsegrupperna och riket i övrigt.

Tabell 1. Statistik hämtad från Kolada, Kommun och landstingsdatabasen

Utifrån barnperspektivet kan andelen barn som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd vara intressant att följa.

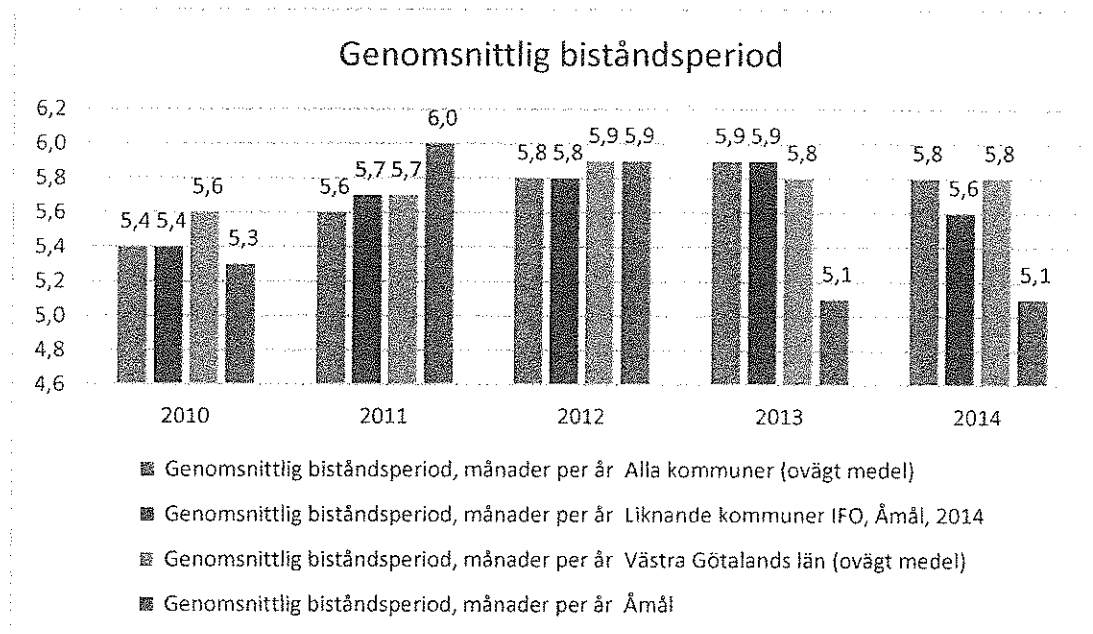
Av staplarna, i tabell 2 nedan, framgår att procentandelen barn som växer upp i familj med ekonomiskt bistånd i Åmåls kommun är fler än i riket i övrigt och i jämförelsegrupperna. Procentandelen ökar mer i Åmåls kommun än i de övriga jämförelsekommunerna. Med undantag för år 2012 har andelen barn som ingår i familj med ekonomiskt bistånd ökat.

Tabell 2. Statistik hämtad från Kolada, Kommun och landstingsdatabasen

För att kunna bilda sig en uppfattning om hur länge personer som behöver ekonomiskt bistånd uppbär biståndet visas nedan en tabell med staplar som beskriver genomsnittlig biståndstid. Åmåls kommun har bland jämförelsegrupperna den kortaste biståndsperioden för åren 2013 och 2014.

Tabell 3. Statistik hämtad från Kolada, Kommun och landstingsdatabasen

9.6 Slutsatser och rekommendationer

Syftet med granskningen är att bedöma om organisationen är ändamålsenlig och effektiv och om organisationens mål att försörjningsstödet ska minska, har uppnåtts. Vi gör bedömningen att organisationen är tillräckligt ändamålsenlig och effektiv men att det finns områden där verksamheten påvisar brister:

I vår jämförelse över kostnader för ekonomiskt bistånd under perioden 2010-2014 framgår att kostnaderna per invånare har ökat under tiden som den nya organisationen funnits. Anledningen till att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökar i en kommun beror ofta på en rad sammanfallande faktorer. Det är därför osäkert att dra slutsatsen att den ökande kostnaden för försörjningsstöd beror på att organisationen inte är ändamålsenlig och effektiv, särskilt då det i granskningen finns tecken på att organisationen har förhindrat att försörjningsstödet inte ökat ytterligare. Ett gott tecken för att verksamheten arbetar effektivt är att tiden för individer och familjers behov av ekonomiskt bistånd är kortare i Åmåls kommun än jämförelsegrupperna.

Vi har i granskningen påvisat brister i hantering av revidering och fastställande av riktlinjer, vilket kan tyda på att organisationen inte är tillfyllest avseende uppföljning och kontroll. I intervjuerna har framförts att en separat facknämnd skulle ha bättre förutsättningar att sätta sig in i och förstå verksamheten.

Följande frågeställningar har särskilt granskats:

Hur samverkan inom förvaltningen fungerar

Vid våra intervjuer framkommer att det finns en fungerande samverkan inom organisationen och med statliga myndigheter såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan m.fl.

Vi bedömer att samverkan inom kommunen och med samverkanspartner utanför kommunen fungerar tillfredställande.

Om det finns förebyggande arbete för att förhindra försörjningsstödsberoende och utanförskap

Inom verksamheten görs arbete för att förhindra försörjningsstödsberoende på flera nivåer. Utöver samverkan inom kommunen och med myndigheter har verksamheten också utvecklat samarbete med frivilligorganisationer för att förebygga ensamhet och isolering bland annat

Om det finns ändamålsenliga riktlinjer fastställda av kommunstyrelsen som stöd för biståndsbedömningen, samt om dessa efterlevs.

De gällande riktlinjerna är fastställda av vård och omsorgsnämnden 2009. När ansvaret för verksamheten övergick till Kommunstyrelsen fastställdes inte riktlinjerna av styrelsen. Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen har inte reviderat riktlinjerna sedan 2009 trots att en rad förändringar skett inom området som påverkar verksamheten. För att nämna ett exempel som påverkar verksamhetens område och där det inte skett revidering av riktlinjer är personer som utsätts för våld i nära relationer.

Vi anser att gällande riktlinjer ska vara antagna av den nämnd eller styrelse som är ansvarig för verksamheten. Med tanke på att revidering av riktlinjer inte har gjorts på mer än sex år trots omfattande förändringar av lagstiftningen på området, bör också en grundläggande revidering av de nu gällande riktlinjerna ske. Vi kan konstatera att det i riktlinjens rubrik förekommer ett begrepp som förefaller ålderdomligt. Numer benämns det som tidigare kallades socialbidrag för ekonomiskt bistånd eller försörjningsstöd (riksnorm och skäliga kostnader utanför riksnormen). Vi har konstaterat att det finns brister i riktlinjerna med anledning av att de inte har uppdaterats och reviderats.

Vi rekommenderar att riktlinjerna snarast bör revideras och antas av kommunstyrelsen som ansvarar för verksamheten.

Om det finns ändamålsenliga rutinbeskrivningar för handläggning, dokumentation och uppföljning av biståndsprövning, samt om dessa efterlevs.

Vid intervjuerna beskrivs att det finns skriftliga rutiner via kommunens riktlinjer och att det sker dialog och kommunikation mellan ekonomigruppen och barn och familjegruppen inom Individ- och familjeomsorgen (Vård och omsorgsnämnden).

Vår bedömning är dock att rutinbeskrivningar bör ses över och ensas med de riktlinjer som behöver ses över. Vid revidering av rutinbeskrivningar bör barnperspektivet särskilt beaktas.

Vi rekommenderar en översyn av rutinbeskrivningar i anslutning till revidering av riktlinjer.

Om utbetalningsrutinerna är ändamålsenliga ur intern kontrollsynpunkt

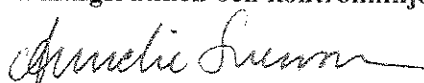
Vid våra intervjuer beskrivs att utbetalningsrutinen stöds av ett system som inte längre erbjuder support och måste användas i samverkan med en ålderdomlig variant av operativsystem som inte heller erbjuder support. Genomförandet av sändningen till utbetalningarna i banken föregås av en kontroll i form av två personer som ser över utbetalningarna och gör en översiktlig bedömning av rimligheten i utbetalningarna inför attestering. Det finns en skriftlig rutin för genomförandet.

Det sker ingen intern kontroll utöver vad som beskrivits ovan för att säkerställa riktigheten av det ekonomiska biståndet som ska utbetalas.

Vi anser att den tekniska lösningen för utbetalning av ekonomiskt bistånd behöver ses över för att garantera driftsäkerhet. Vidare anser vi att utbetalningsrutinen behöver ses över då brister i systematik kan innebära att fel belopp betalas ut till enskilda. Dessutom finns inget systematiskt arbete för att upptäcka och förhindra eventuellt bedrägeri.

Vi rekommenderar en grundlig översyn av utbetalningsrutinen och kontrollmiljön.

Datum som ovan
KPMG AB

Annelie Svensson, konsult